

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3, м. Луганськ, Україна, 91016
тел/факс (38 0642) 58-59-22, факс (38 0642) 55-14-54
info@loga.gov.ua, http://www.loga.gov.ua Код ЄДРПОУ 00022450

27.12.2013 № 2/31-7402
На № _____ від _____

**Міським головам
Головам райдержадміністрацій**

**Керівникам установ, підприємств
та організацій
(за списком)**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях у 2014 році

Підготовку населення на підприємствах, в установах та організаціях до дій у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру залежно від ступеня участі у виконанні завдань цивільного захисту, вимог до рівня їх знань, умінь і навичок проводити відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444.

1. Навчання керівного складу підприємств, установ та організацій і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту

Навчання керівного складу підприємств, установ та організацій і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, проводиться у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Луганської області, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту. Навчання проводиться відповідно до державного замовлення за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених для фінансування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також за контрактом за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Відповідні записи про навчання заносяться у трудову книжку.

2. Навчання працюючого населення

2.1. Навчання працівників на підприємстві, в установі та організації здійснюється шляхом:

курсового навчання, що передбачає формування навчальних груп і здійснюється в навчальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази підприємства, установи та організації;

індивідуального навчання, що передбачає вивчення теоретичного матеріалу самостійно та у формі консультацій з керівниками навчальних груп або іншими особами.

Навчальні групи комплектуються переважно з працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

На підприємствах, в установах та організаціях із чисельністю працівників 50 і менше осіб навчання може здійснюватися шляхом проведення інструктажів за програмою загальної підготовки працівників, які проводяться особами з питань цивільного захисту, призначеними в межах штатної чисельності суб'єкта господарювання.

Навчання працюючого населення здійснюється безпосередньо на підприємстві, в установі та організації згідно з програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

Наказом (розпорядженням) керівника працівники розподіляються за навчальними групами.

Керівники навчальних груп призначаються цим самим наказом (розпорядженням), проходять обов'язкове попереднє навчання і набувають методичних навичок у проведенні занять на міських курсах цивільного захисту Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Луганської області.

Додатково до наказу (розпорядження) керівника розробляються перелік керівного складу та посадових осіб, які підлягають навчанню у мережі курсів цивільного захисту, а також навчанню за галузевими планами в новому навчальному році, графіки проведення занять у навчальних групах, спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту.

2.2. Підготовка в навчальних групах працівників, які ввійшли до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, визначається програмою спеціальної підготовки, яка передбачає ознайомлення з обов'язками, навичками користування та матеріальною частиною техніки, приладів і табельного майна таких служб і формувань, засобами захисту, вивчення порядку приведення їх у готовність, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Заняття проводити керівникам груп під керівництвом фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, та начальників служб цивільного захисту безпосередньо за місцем роботи згідно з тематикою для підготовки особового складу формувань цивільного захисту на підприємствах, установах та організаціях (додаток 1).

До проведення занять з надання першої медичної допомоги залучаються медичні працівники об'єкта господарської діяльності.

Загальну тематику обсягом не менше 9 годин відпрацьовувати під час підготовки до спеціальних об'єктових навчань (тренувань).

2.3. У ході підготовки особового складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту особливу увагу звернути на практичні дії при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф, а також забезпечення готовності щодо переведення територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій з режиму функціонування в мирний час на режим функціонування в особливий період.

2.4. Навчання працюючого населення здійснюється у робочий час за рахунок коштів підприємств, установ та організацій.

3. Підготовка студентів, учнів та дітей дошкільного віку

Організація навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів здійснюється Міністерством освіти і науки України згідно із затвердженими ним і погодженими з Державною службою України з надзвичайних ситуацій навчальними програмами з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання домедичної допомоги.

Навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів здійснюється під час навчально-виховного процесу за рахунок коштів, передбачених для фінансування навчальних закладів.

3.1. Підготовка студентів вищих навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях здійснюється за нормативними навчальними дисциплінами "Безпека життєдіяльності" та "Цивільний захист", що введені в дію спільним наказом Міністра освіти України та начальника штабу – заступника начальника цивільного захисту України від 20.06.95 № 182/200, і відповідно передбачають:

формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, знань, умінь та навичок щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил;

формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, умінь з превентивного і аварійного планування та управління заходами цивільного захисту.

У вищих навчальних закладах з метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій з учасниками навчально-виховного процесу проводяться щороку об'єктові тренування з питань цивільного захисту

Для закріплення знань і навичок, одержаних студентами на заняттях, дипломні проекти і роботи випускників вищих закладів освіти повинні містити розділи з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

3.2. Підготовка учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає здобуття знань і вмінь з питань особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту, здійснюється в рамках вивчення предметів "Основи здоров'я" та "Захист Вітчизни".

Практичне закріплення теоретичного матеріалу здійснити під час Дня цивільного захисту, який провести в загальноосвітніх закладах і професійно-технічних училищах у квітні - травні 2014 року.

3.3. Навчально-виховна робота з дітьми дошкільного віку проводиться згідно з вимогами базового компонента дошкільної освіти і спрямовується на формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях і запобігання пожежам від дитячих пустощів з вогнем.

Для поліпшення якості навчально-виховної роботи з дітьми з питань особистої безпеки, захисту життя та норм поведінки у надзвичайних ситуаціях у травні та листопаді навчального року у дошкільних навчальних закладах провести Тиждень безпеки дитини.

4. Навчання непрацюючого населення

Навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи за місцем проживання та самостійного вивчення загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та інших інформаційно-довідкових матеріалів з питань цивільного захисту, правил пожежної безпеки у побуті та громадських місцях.

5. Проведення інформаційно-просвітницької роботи з питань поведінки в умовах надзвичайних ситуацій

Інформаційно-просвітницька робота з питань поведінки в умовах надзвичайних ситуацій організовується місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, в тому числі через утворені при них консультаційні пункти, та передбачає:

інформування населення про методи реагування у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

створення в консультаційних пунктах умов для оволодіння громадянами навичками користування найбільш поширеними засобами захисту і надання першої само- та взаємодопомоги.

Для задоволення потреби у самостійному вивченні загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування за методичним супроводженням

територіальних курсів, навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності видають навчальні, навчально-наочні посібники, брошури, розповсюджують інформаційні матеріали, буклети тощо.

Інформаційно-просвітницька робота з населенням щодо правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій проводиться шляхом запровадження постійних рубрик у засобах масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, аудіовізуальних та інтерактивних засобів та соціальної реклами.

Цю роботу спрямувати на підготовку населення до дій під час:
 виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема у зимовий період;
 ускладнення паводкової обстановки;
 дотримання правил пожежної безпеки;
 проведення санітарно-гігієнічних заходів при виникненні епідемії, епізоотій, отруень тощо.

Непрацююче населення має право отримувати від органів державної влади та органів місцевого самоврядування відомості про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання непрацюючих громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими ситуаціями.

Пропаганду знань із цивільного захисту серед населення і розвиток його громадської свідомості щодо власної та колективної безпеки організувати начальникам цивільного захисту всіх рівнів за сприяння громадських, профспілкових організацій, товариств, засобів масової інформації через проведення представницьких заходів (Дня рятівника, виставок, змагань, оглядів-конкурсів тощо), розповсюдження друкованих матеріалів, створення відео- та електронної програмної продукції.

Основну увагу звертати на населення, яке проживає поряд з потенційно небезпечними об'єктами та у сільській місцевості.

При проведенні консультацій на базі навчально-консультаційних пунктів обов'язково надавати інформацію про потенційну небезпеку, що характерна для місць проживання населення, та методи реагування на неї. Забезпечити надходження через засоби масової інформації відомостей, необхідних для дотримання населенням правил поведінки та дій в екстремальних ситуаціях, у тому числі передбачених планами локалізації та ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки.

6. Практична підготовка та відпрацювання дій за планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки

Основними формами практичної підготовки і перевірки рівня навчання всіх категорій населення з питань цивільного захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій на підприємствах, в установах і організаціях незалежно

від форм власності вважати спеціальні об'єкти навчання і тренування з питань цивільного захисту.

Спеціальні об'єкти навчання з питань цивільного захисту проводяться один раз на три роки тривалістю до двох діб на всіх об'єктах господарювання з метою відпрацювання практичних навичок керівного складу та фахівців сил цивільного захисту, необхідних для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захисту населення і територій у разі їх виникнення, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, перевірки готовності сил цивільного захисту. Керівником навчання є керівник (заступник керівника) суб'єкта господарювання.

У ході навчання основну увагу приділяти досягненню злагодженості у роботі керівного складу об'єкта, командно-начальницького складу формувань цивільного захисту та працівників при виконанні заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.

Спеціальні об'єкти тренування проводити один раз на рік тривалістю до однієї доби на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності, а також у закладах вищої освіти. У закладах професійно-технічної, середньої та дошкільної освіти тренування проводити щороку під час Дня цивільного захисту та Тижня безпеки дитини.

Керівником тренування є керівник формування цивільного захисту суб'єкта господарювання.

- Додатки:
1. Тематика підготовки особового складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту на підприємствах, установах та організаціях до дій у надзвичайних ситуаціях на 4 арк. в 1 прим.
 2. Тематика підготовки працівників підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, які не входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, до дій у надзвичайних ситуаціях на 2 арк. в 1 прим.

Перший заступник голови,
виконуючий обов'язки голови

Е.М.ЛОЗОВСЬКИЙ

ТЕМАТИКА
підготовки особового складу спеціалізованих служб і формувань
цивільного захисту на підприємствах, установах та організаціях
до дій у надзвичайних ситуаціях

Загальна тематика

1. Кодекс цивільного захисту України, Положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту. Організаційна структура цивільного захисту підприємства, установи та організації.
2. Функціональні обов'язки особового складу формувань та його дії при приведенні їх у готовність.
3. Небезпечні чинники виробничих аварій, їх вплив на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Характеристика небезпечних факторів, що пов'язані з виробництвом об'єкта господарської діяльності.
4. Організація захисту особового складу формувань у ході виконання рятувальних та інших невідкладних робіт.
5. Організація санітарної обробки особового складу, техніки і майна формувань при зараженні радіоактивними, отруйними та бактеріальними засобами.
6. Хімічно небезпечні об'єкти. Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті. Небезпечні хімічні речовини, особливості їх впливу на організм людини. Промислові засоби індивідуального захисту органів дихання.
7. Прийоми надання само- та взаємодопомоги при пораненнях, опіках, кровотечах, переломах, отруєннях. Перша медична та долікарняна допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами.
8. Участь формувань у заходах життєзабезпечення населення, спрямованих на задоволення мінімуму життєвих потреб громадян, які постраждали від наслідків надзвичайних ситуацій.
9. Взаємодія особового складу формувань при проведенні робіт у районах надзвичайних ситуацій.
10. Заходи безпеки під час проведення рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій і катастроф.
11. Заходи безпеки життєдіяльності людини в побуті, під час відпочинку тощо.

Спеціальна тематика

1. Для формувань загального призначення

1.1. Прийоми та способи рятування людей у завалах і на верхніх поверхах зруйнованих або палаючих будівель.

1.2. Дії формувань щодо розбирання завалених захисних споруд та рятування людей.

1.3. Прийоми та способи рятування людей від наслідків зараження місцевості радіоактивними, хімічно небезпечними речовинами. Невідкладна та перша допомога ураженому.

2. Для інженерних формувань

2.1. Дії формувань щодо влаштування проїздів (проходів) у завалах, руйнування або укріплення споруд, що можуть упасти.

2.2. Підготовка машин та механізмів до дій в осередках ураження, аварій і катастроф.

2.3. Дії формувань під час улаштування укриття для особового складу та техніки.

2.4. Аварійні роботи на пошкоджених будівлях, транспортних та підземних спорудах.

3. Для аварійно-відновлювальних формувань

3.1. Ймовірний характер руйнування та пошкодження на комунально-енергетичних мережах і технологічних лініях.

3.2. Способи усунення аварій на комунально-енергетичних мережах і технологічних лініях.

3.3. Дії формувань під час ліквідації аварій на об'єктах з хімічно небезпечними речовинами.

3.4. Поновлення ліній електропередач та енергетичних споруд. Відновлення тепло-, водопостачання.

4. Для формувань розвідки, радіаційного та хімічного захисту

4.1. Дії формувань при веденні розвідки маршрутів у разі відправлення з району рятувальних та інших невідкладних робіт.

4.2. Часткова та повна санітарні обробки.

4.3. Знезараження транспорту й техніки.

4.4. Знезараження територій та споруд.

4.5. Робота пункту видачі засобів індивідуального захисту.

4.6. Надання першої медичної допомоги постраждалим у зонах забруднення.

5. Для формувань забезпечення та обслуговування

- 5.1. Розгортання та дії пересувного пункту харчування.
- 5.2. Розгортання та дії пересувного пункту продовольчого постачання.
- 5.3. Розгортання та дії пересувного пункту речового постачання.

6. Для формувань захисту сільськогосподарських рослин і тварин

- 6.1. Ветеринарна обробка тварин.
- 6.2. Знезараження продуктів тваринництва, рослинництва, води та фуражу.
- 6.3. Надання лікувальної та профілактичної допомоги тваринам.
- 6.4. Здійснення заходів щодо захисту сільськогосподарських рослин.

7. Для протипожежних формувань

- 7.1. Засоби пожежегасіння та порядок їх використання.
- 7.2. Локалізація та гасіння лісових і степових пожеж.
- 7.3. Протипожежні профілактичні заходи на об'єкті.
- 7.4. Особливості гасіння пожеж на об'єктах господарської діяльності.

8. Для формувань охорони громадського порядку

- 8.1. Умови і порядок введення та припинення дії надзвичайного стану. Заходи, що застосовуються у цих умовах. Гарантії прав громадян і юридичних осіб в умовах надзвичайного стану.
- 8.2. Дії формувань при проведенні евакуації населення.
- 8.3. Забезпечення громадського порядку, попередження та припинення випадків мародерства, розкрадання матеріальних цінностей під час ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій і катастроф.
- 8.4. Психологія натовпу. Попередження паніки серед населення.

9. Для автомобільних формувань

- 9.1. Спорядження автотранспорту для перевезення населення та вантажів.
- 9.2. Здійснення перевезення населення і вантажів.
- 9.3. Спорядження автотранспорту для перевезення уражених і постраждалих при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф.

10. Для формувань зв'язку

10.1. Організація та здійснення сталого зв'язку в районах стихійного лиха, аварій і катастроф.

10.2. Розгортання та експлуатація засобів зв'язку.

11. Для формувань евакуації

11.1. Порядок здійснення евакуаційних заходів.

11.2. Евакуація людей з районів стихійного лиха, аварій та катастроф.

11.3. Евакуація людей і вантажів, матеріальних цінностей, обладнання при загрозі стихійного лиха, аварій та катастроф.

Примітка: Вибір тем спеціальної підготовки визначається начальником цивільного захисту об'єкта з огляду на завдання за призначенням формування, специфіку виробництва та 15-годинний обсяг навчання.

Заступник начальника управління -
начальник відділу планування та
координації дій в надзвичайних ситуаціях,
виконуючий обов'язки начальника
управління з питань надзвичайних
ситуацій облдержадміністрації

В.В.ВИГОВСЬКИЙ

ТЕМАТИКА

підготовки працівників підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, які не входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту до дій у надзвичайних ситуаціях

1. Мета та завдання цивільного захисту, викладені у Кодексі цивільного захисту України.
2. Права та обов'язки громадян у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
3. Основні поняття про надзвичайні ситуації. Оповіщення про надзвичайні ситуації. Дії працівників, службовців і населення за попереджувальним сигналом "Увага всім!".
4. Основи організації життєзабезпечення населення у зонах надзвичайних ситуацій і тимчасового відселення.
5. Правила поведінки та дії населення під час стихійного лиха (затоплень, ураганів, лісових і степових пожеж, снігових заметів, ожеледиці).
6. Джерела радіації. Поняття про дози опромінення, рівні забруднення. Побутові дозиметричні прилади та робота з ними.
7. Основні норми поведінки та дії населення при радіаційних аваріях і радіаційному забрудненні місцевості. Дії працівників, службовців та населення при знезараженні територій, будівель, споруд, робочих місць, одягу. Санітарна обробка людей.
8. Небезпечні хімічні речовини, що використовуються у промисловості. Дії працівників, службовців та населення при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, особистих речей, одягу. Невідкладна та перша допомога ураженому.
9. Ядохімікати, що застосовуються у сільському господарстві. Безпечні умови праці при роботі з ними. Профілактика отруень недоброякісними їстівними продуктами та грибами.
10. Інфекційні захворювання. Характеристика деяких збудників. Правила поведінки населення при здійсненні ізоляційно-обмежувальних заходів. Дезінфікуючі речовини та розчини. Порядок проведення дезінфекції.
11. Засоби колективного захисту працівників, службовців, населення. Підвищення захисних властивостей житла.
12. Промислові та підручні засоби захисту органів дихання та шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту, правила їх використання. Засоби захисту дітей.
13. Організація захисту сільськогосподарських тварин і рослин від зараження. Обсервація та карантин.
14. Евакуація. Порядок проведення евакуації. Екстрена евакуація та тимчасове виведення населення із зон загрози життю і здоров'ю.

15. Надання само- та взаємодопомоги при пораненнях, кровотечах, переломах, опіках. Основи догляду за хворими.

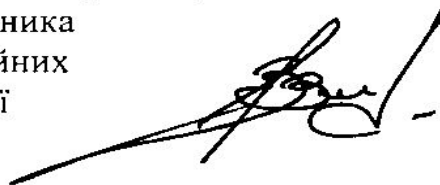
16. Пожежо- та вибухонебезпечні предмети на виробництві та у побуті. Рекомендації населенню щодо профілактики і дій при виникненні пожеж. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів.

17. Морально-психологічна підготовка населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Психологія натовпу. Безпека при масових скопищах людей.

18. Заходи щодо профілактики невиробничого травматизму.

Примітка: Вибір тем для занять визначається керівниками навчальних груп з урахуванням категорій тих, хто навчається, змісту об'єктових планів реагування на надзвичайні ситуації та 12-годинного обсягу навчання.

Заступник начальника управління -
начальник відділу планування та
координації дій в надзвичайних ситуаціях,
виконуючий обов'язки начальника
управління з питань надзвичайних
ситуацій облдержадміністрації

В.В.ВИГОВСЬКИЙ